

eoss-conf.com

ISSUE
N°21

EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

3rd INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
CONFERENCE

EVOLVING SCIENCE:
THEORIES, DISCOVERIES
AND PRACTICAL
OUTCOMES

FEBRUARY 3-5, 2025, ZURICH, SWITZERLAND

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

**Proceedings of the 3rd International Scientific
and Practical Conference
"Evolving Science: Theories, Discoveries and
Practical Outcomes"
February 3-5, 2025
Zurich, Switzerland**

Collection of Scientific Papers

Switzerland, 2025

UDC 01.1

Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Evolving Science: Theories, Discoveries and Practical Outcomes» (February 3-5, 2025. Zurich, Switzerland). European Open Science Space, 2025. 252 p.

ISBN 979-8-89704-958-5 (series)
DOI 10.70286/EOSS-03.02.2025

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The conference is registered in the database of scientific and technical events of UkrISTEI to be held on the territory of Ukraine (Certificate №19 dated 6.01.2025).

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

ISBN 979-8-89704-958-5 (series)

CONTENT

Section: Architecture and Construction

Chudyk I., Dobryansky I., Dobryanska L.

MODERN HIGH-PERFORMANCE ADDITIVES FOR CONCRETE
AND THEIR FOUNDATIONS..... 11

Section: Art History and Literature

Яковець І., Чугай Н., Філімонов Ю.

ІНСПІРАЦІЯ ТА НАВЧАННЯ: ВИСТАВКИ СУЧАСНОГО
МИСТЕЦТВА ЯК ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ
ЗРОСТАННІ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ
МАГІСТР..... 15

Section: Chemistry

Захарченко М.І.

ЗНАЧЕННЯ ХІМІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ
ПРОДУКТІВ І ПРОДОВОЛЬЧОЇ СИРОВИНИ..... 18

Section: Economy

Паккі А.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-
ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ..... 22

Разкевич Ю.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА..... 24

Ткаченко А.

ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА
ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ..... 26

Section: Finance and Banking

Дорошенко О., Дорошенко А., Ладатко М.М., Федорів К.Р.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ ТА ЙОГО
ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ..... 29

Section: Food Technologies

Штонда О.А., Чепурна О.Л.

ПІДВИЩЕННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ВАРЕНО-КОПЧЕНИХ КОВБАС.....	33

Section: History and Cultural Studies

Капелюшний В.П., Царан Д.В.

ВПЛИВ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ НА ТУРИСТИЧНІ МАРШРУТИ ІТАЛІЇ.....	35

Неплях В.О.

ЕВОЛЮЦІЯ ІСТОРИКО-ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ У НІМЕЧЧИНІ: ВІД СЕРЕДНЬОВІЧНИХ ТРАДИЦІЙ ДО СУЧАСНИХ ЕКСКУРСІЙ.....	39

Section: Information Technology, Cyber Security and Computer Engineering

Верес Ю., Коць О.

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В 21 СТОЛІТТІ І ЙОГО ВПЛИВ НА МАЙБУТНЄ.....	42

Суботін О., Новіков Д.

РОЛЬ БІОІНЖЕНЕРНИХ РОБОТІВ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	44

Федосенко А.

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ ТА ВРАЗЛИВОСТЕЙ В КІБЕРПРОСТОРІ.....	46

Section: Jurisprudence

Антонюк У.

ГЕНЕЗА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ВИЗНАННЯ ПРАВ У СФЕРІ ДОВКІЛЛЯ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ.....	49

Bakardzhyieva M.I.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CRIMINAL LAW: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES.....	52

Лелека С., Денисенко С.

ВІТЧИЗНЯНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ ІЗ
ТВАРИНАМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ШЛЯХОМ
ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ..... 54

Руденюк Н.Ю.

ПОНЯТТЯ ТА ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИЗНАННЯ ШЛЮБУ
НЕДІЙСНИМ..... 57

Ржемовський В.

МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ У
БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ..... 61

Section: Logistics and Transport

Furmanchuk N., Furmanchuk A.

ECOLOGICAL LOGISTICS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT.... 65

Section: Management, Public Administration and Administration

Сарай Н., Сарай Р.

ОПТИМІЗАЦІЯ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ДЖЕРЕЛ
ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТУ..... 67

Syniuk O.

DIGITAL TECHNOLOGIES IN HUMAN RESOURCE
MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES: ESSENCE,
TRENDS, DEVELOPMENT..... 70

Section: Marketing and Advertising

Budnik O.

THE KEY DETERMINANTS OF THE TOURISM MARKETING..... 75

Section: Medicine

Antonyshyn I., Radchuk V.

SUCCESS OF ICDAS-II CLASSIFICATION IMPLEMENTATION IN
UKRAINE: PRELIMINARY ASSESSMENTS AND CHALLENGES..... 77

<i>Бухмін О.О., Щербина Є.О., Самосудова Л.В.</i> ВІКОВІ ЗМІНИ МОРФОЛОГІЇ ТА ФУНКЦІЙ ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ У ЛЮДИНИ.....	79
<i>Ніконова В.</i> ВАРІАНТИ ДІАСТОЛИЧНОЇ ДИСФУНКЦІЇ ЛІВОГО ШЛУНОЧКА СЕРЦЯ У ПІДЛІТКІВ З ПАТОЛОГІЄЮ МІОКАРДА.....	84
<i>Вороньжєв І., Чурилін Р., Лисенко Н., Пальчик С.</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕНТГЕНОЛОГІЧНОЇ КАРТИНИ АСПІРАЦІЙНОГО СИНДРОМА У ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ З ПЕРИНАТАЛЬНИМИ УРАЖЕННЯМИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.....	90
<u>Section: Pedagogy, Philology and Linguistics</u>	
<i>Koropatnitska T.</i> LESEKOMPETENZ STÄRKEN: MIT LATILL UND LESESTRATEGIEPOSTERN ZU NACHHALTIGEM LERNERFOLG...	93
<i>MO Guanxian</i> THE EDUCATIONAL ECOSYSTEM OF UNIVERSITIES AS A DRIVER FOR MANAGERIAL COMPETENCE DEVELOPMENT.....	96
<i>Бондар А.В., Бабич М.Є., Самар О.М.</i> ПЕРЕВАГИ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У ВИВЧЕННІ МОВ.....	99
<i>Венгринюк М.І.</i> МЕТАФОРИЧНІ МОДЕЛІ В НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ МІЧІО КАЙКУ “МАЙБУТНЄ РОЗУМУ. НАУКОВІ СПРОБИ ОСЯГНУТИ, ВДОСКОНАЛИТИ І ПІДСИЛИТИ ІНТЕЛЕКТ”).....	101
<i>Кириченко Н.</i> СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ БАКАЛАВРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ LEARNING MANAGEMENT SOFTWARE (LMS).....	104

Коваленко А. КОНЦЕПЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ У ПРАЦЯХ ДЖОНА РАВЕНА-МОЛОДШОГО І ГОВАРДА ГАРДНЕРА.....	106
Ковалюк Ю. КРИТИЧНИЙ ДИСКУРС-АНАЛІЗ ПАРАДИГМАТИЧНИХ ВІДНОШЕНЬ В ІДІОМАТИЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	109
Литвин А., Великдан Ю. НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІ ЗАХОДИ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ....	112
Лончак О.А. ТВОРЧА ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ.....	115
Паничок Т., Белінська І. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНО СПЕЦИФІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ТВОРАХ ТОМАСА МАННА.....	118
Синьчук О., Савич Н. ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	122
Стасів Н., Рип'як Н. ВИБРАНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ.....	131
Стасів Н., Рудько Т. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПОЧАТКОВОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ.....	134
Tao Zhiqi FOSTERING GLOBAL PERSPECTIVES: THE INFLUENCE OF MULTICULTURAL ART EDUCATION ON STUDENT DEVELOPMENT.....	136

Душечкіна Н.Ю., Кочубей О.В.

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК..... 139

Товкун Л., Гомонай І.

ЗАХОЧЕННЯ СТУДЕНТІВ НЕМЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
ДО ОПАНУВАННЯ НАВИЧОК НАДАННЯ ДОЛІКАРСЬКОЇ
МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ..... 142

Huang Yige

SHAPING THE MUSICAL LANDSCAPE: THE EDUCATIONAL ROLE
OF FAMILY AND COMMUNITY..... 147

Лодатко Є., Шмиголь Р.

РОЛЬ КОМП'ЮТЕРНИХ МОДЕЛЕЙ ТА ВІЗУАЛІЗАЦІЙ У
ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ..... 150

Section: Pharmaceutics

Александрова О., Сабуні С.

ВПЛИВ УМОВ ЕКСТРАКЦІЇ ТА СТАНУ СИРОВИНИ НА ВМІСТ
ФЛАВОНОЇДІВ В ЕКСТРАКТАХ З ЛИСТЯ ERUCA SATIVA..... 157

Section: Philosophy

Morska N.

FAITH AS A VALUE IN THE PHILOSOPHY OF BADIUZZAMAN
SAID NURSI..... 160

Зубрицький В.В.

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЯ ОБРАЗУ
Г. СКОВОРОДИ В ОПЦІЯХ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ..... 162

Філоненко Р.

ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР УЧЕННЯ
Г. СКОВОРОДИ ПРО «ТРИ СВІТИ» І «ДВІ НАТУРИ..... 165

Сінельнікова М.

ТРАНС- І ПОСТЛЮДИНА – ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ..... 166

Чуйкова О.В.

КОНЦЕПТ-МЕТАФОРА У ТРАКТОВЦІ АРИСТОТЕЛЯ,
АНАЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ..... 169

Щербина Є.О., Чернуха О.В.

СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ПОШУКУ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ
В УКРАЇНІ..... 172

Section: Physical and mathematical sciences

Vidmachenko A.P.

THE HISTORY OF THE DISCOVERY OF PLUTO'S SATELLITE
CHARON AND ITS MAIN CHARACTERISTICS..... 175

Федосова І.

АНАЛІЗ ПОХИБОК, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ВИПРОБУВАНЬ
ВИПАДКОВОЇ ВЕЛИЧИНИ..... 182

Section: Physical Culture and Sports

Kuz Yu.

RECOVERY AS AN INTEGRAL COMPONENT OF THE TRAINING
PROCESS OF ATHLETES..... 184

Винник В.Д., Онопрієнко О.В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕСТЕТИКИ ЗДОРОВ'Я.... 186

Ковальчук Д.Р.

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ
СТАН СПОРТСМЕНІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП..... 192

Section: Politics and Sociology

Voichuk A.Yu.

THE FEATURES OF THE SYSTEM OF CHECKS AND BALANCES
IN SLOVAK REPUBLIC..... 197

Section: Psychology

Вернудіна І.

ВПЛИВ ІГРОВОЇ ІНДУСТРІЇ НА ПСИХІКУ ОСОБИСТОСТІ..... 200

Журавльова Л., Домалевський А.
ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЇ ТА ПРИХИЛЬНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ
ВІЦІ..... 204

Кондратюк С., Навроцька Н.
ПСИХОЛОГІЧНА СЕПАРАЦІЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ..... 207

Рештун Ю.В.
ЦІЛІСНІСТЬ І ЗАХИЩЕНІСТЬ ЯК ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ..... 210

Section: Technical Sciences

Бойдуник Р.
РОЛЬ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ТА
ПРИСКОРЕННІ МИТНИХ ПРОЦЕДУР..... 213

Гальчук Т.
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ КІНЕТИЧНОГО ПОДРІБНЕННЯ
СТРУЖКОВИХ ВІДХОДІВ..... 215

Polishchuk A., Polishchuk O., Harbar Ye., Bonek M.
COMPOSITE FILAMENT REINFORCED WITH CARBON FIBERS
FOR 3D PRINTING..... 221

Polishchuk O., Polishchuk A., Polishchuk O.P., Bonek M.
3D PRINTING EQUIPMENT WITH SCREW EXTRUDER FOR
MANUFACTURING PARTS FROM COMPOSITE MIXTURES
CONTAINING NATURAL FIBERS..... 233

Tverdokhlib K.
ANALYSIS OF THE STEAM GENERATOR CONTROL SYSTEM..... 237

Shevchenko V., Lazurenko K., Karpenko M.
DIRECTIONS FOR IMPROVING THERMAL POWER PLANTS
TURBOGENERATOR IN THE CONDITIONS OF THE MODERN
ENERGY TRANSITION..... 240

Section: Tourism and Hotel and Restaurant Business

Ковалевська І.М., Тарасова В.В.
ОСНОВИ СТАТИСТИЧНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ
ТУРИЗМІ..... 246

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Синьчук Оксана

к.п.н., доцент

Савич Наталія

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти

Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Анотація. В статті проаналізовано розвиток вітчизняної інклюзивної освіти, досліджено та визначено сутність понять «інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне освітнє середовище», «інклюзивне освітнє середовище закладу освіти», «інклюзивна компетентність». Автори дослідили та визначили основні компетентності педагога відповідно до Професійного профілю інклюзивного вчителя, що розроблений Європейським агентством з дослідження особливих потреб та інклюзивної освіти у межах міжнародного проєкту «Освіта вчителів для інклюзії» («Teacher Education for Inclusion» (TEI)).

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне освітнє середовище, інклюзивне освітнє середовище закладу освіти, інклюзивна компетентність, сучасний педагог.

Введення. Проблема входження України до Європейського союзу значно акцентувала увагу суспільства щодо потреб людей з обмеженими можливостями. Інклюзія, як феномен, не спростовує наявності фізичного, розумового, інтелектуального різноманіття, а актуалізує необхідність надання рівних можливостей в освіті для усіх без виключення осіб; інклюзія генерує освітній простір, в якому школярі, незалежно один на одного матимуть можливість реалізувати свій індивідуальний потенціал максимально повно. Інклюзія в освіті вимагає оновлення стратегії трансформації освітнього простору, увиразнення консолідованої реакції освітянської й науково-педагогічної спільноти на створення універсального і безпечного розвивального середовища школи, а головне – рівноправний доступ до освіти для дітей з особливими можливостями здоров'я, незалежністю, унікальністю, «інакшістю», неповторністю. Гарантом в інклюзивній парадигмі гармонійного функціонування закладу освіти є інклюзивна компетентність педагога, який здатний створювати інклюзивне (безбар'єрне) освітнє середовище школи, пропагувати повагу до індивідуальності й неповторності кожного учня.

Сучасна інклюзивна парадигма навчання в Україні вимагає педагогів зі сформованою компетентністю в галузі інклюзивної освіти, формування якої

передбачає засвоєння наукових знань, що мають бути сформовані у конкретній галузі педагогічного знання.

Мета дослідження. Науково обґрунтувати зміст і структуру феномена «інклюзивна компетентність педагога»; проаналізувати та виокремити сутність понять: «інклюзія», «інклюзивне освітнє середовище», «інклюзивна компетентність» в сучасних психолого-педагогічних розвідках.

Педагогіка інклюзивної освіти перебуває на етапі активного дослідницького пошуку й стрімкого розвитку щодо її реалізації можливостей у полі зору вітчизняних педагогів Ю. Бойчук, Е. Данілавичюте, А. Колупаєва, З. Ленів, М.Малік, І. Малишевська, О. Мартинчук, Ю. Найда, Н. Софій, І. Садова, О.Таранченко, З. Шевців, Н. Щекотиліна та ін. У науковій й методичній літературі представлено велику кількість наукових розвідок, що вможливають визнання педагогіки інклюзивної освіти як важливого процесу формування компетентностей педагогів у галузі інклюзивної освіти та модернізації системи підготовки педагогів в освітньому середовищі закладів вищої освіти.

В Законі України про вищу освіту визначено, що «інклюзивне навчання є системою освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників» [3].

В нормативно-правових документах обґрунтована сутність інклюзивного навчання як «врахування багатоманітності» й «включення до освітнього процесу всіх учнів». З набуттям Україною незалежності система освіти в країні, не одразу реалізовувала потенціал інклюзивних практик країн світу. Проблематика «інклюзивного навчання» поступово почала реалізовуватися фахівцями і науковцями з корекційної педагогіки, які почали розробляти методичні порадики, але вчені-практики сфокусувалися на розробці програм для спеціальних шкіл. Такі доробки стали фундаментом становлення потужної системи реабілітаційно-оздоровлювальної парадигми в країні, впроваджувалися інноваційні концепції інтегрованого навчання, але поза увагою вчених залишився принципово значущий момент: корекційне або інтегроване навчання передбачало певну «сепарацію» дітей з особливими освітніми потребами від дітей з нормативним розвитком. Тобто, було порушено головний принцип інклюзії – «включення» учнів з порушеннями фізичного, психічного й емоційного розвитку до спільного освітнього простору закладів освіти.

Інклюзія (від латинського *include* – залучення, включення; англійського *inclusion* – включення, французького *inclusif* – той, що включає в себе) - процес, у ході якого що-небудь включається, мов би «втягується», охоплюється; окрема одиниця входить до складу як частина цілого [15].

Найбільш повний аналіз еволюції ставлень суспільства до людей з різними особливостями здійснила Н. Андрійчук та презентувала аналіз слівформ, які використовувалися в різних країнах для сприйняття людей з різними особливостями. За дослідженням вченої, поняття «*stirple*» є одним з перших, яке виникло в англійській мові у середині XIII ст., яке характеризує людину з вадами.

Трохи пізніше, виникли й інші дефініції, наприклад, «invalid» (1630) (трансформувалося в словоформу «інвалід»), «disabled» (1630), «valetudinarian» (1703), «handicapped» (1915). З розвитком гуманістичних течій, політики терпимості й толерантності до різноманіття і популяризації прав та свобод громадян, розпочалася тенденція заміни слів, що акцентують увагу на фізичних недоліках людини, в яких акцентується увага на особі, а не на її фізичних вадах: «challenged person» (людина з обмеженими можливостями) (1985), «person with disabilities» (людина з фізичними недоліками). Н. Андрійчук наголошує, що англійські визначення є максимально толерантними і використовуються в засобах масової інформації і сучасній науковій та популярній літературі [1].

В останні роки Україна впровадила низку нормативно-правових документів, які регламентують впровадження інклюзивного навчання, зокрема: «Концепцію Нової української школи» (2016 р.), «Закон про освіту» (2017 р.), «Державний стандарт початкової освіти» (2018 р.), Закон України «Про внесення деяких змін до законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» (2018 р.), Наказ МОН України «Про затвердження положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти» (2018 р.) та інших документів, постанов, розпоряджень, наказів, рекомендацій Міністерства освіти і науки України, що регламентують особливості впровадження інклюзивного навчання.

Вагомим кроком у впровадженні ефективної інклюзивної освіти є перехід України до Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків. Завдяки Міжнародній класифікації, наша країна долучилася до загальноприйнятих міжнародних та європейських стандартів захисту прав людини. У Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я вказано, що «МКФ-ДП охоплює весь комплекс життєдіяльності – від народження до 18 років і дає змогу провести сучасну, досконалу оцінку в Інклюзивно-ресурсному центрі і надати професійну освітню допомогу та супровід дітей із особливими освітніми потребами під час навчання».

Важливим механізмом моніторингу ефективності впровадження інклюзії в освіті є «Індекс інклюзії», що був розроблений й представлений у 2006 році Мелом Ейнскоу, професором університету Манчестера (Велика Британія), й Тоні Бутом, професором Християнської церкви Кентеберрі (Велика Британія), за участю групи британських педагогів, батьків, працівників управлінь освіти, учених і представників громадських організацій людей з інвалідністю. Даний індекс пройшов перевірку в шести школах Англії та був представлений у березні 2000 року Центром досліджень інклюзивної освіти (Centre for Studies on Inclusive Education) у Великій Британії [4].

Як зазначає І. Садова, саме провідні принципи «Індексу інклюзії» визначають її ефективність в освіті. На думку вченої, визначальними принципами інклюзії є: визнання освітньої інклюзії одним з концептуальних аспектів інклюзії суспільної; врахування відмінностей («інакшостей», розмаїття)

між учнями як потужного ресурсу надання їм професійно-педагогічної підтримки в навчанні; зменшення ризику ексклюзії в освіті та підвищення активності участі дітей у загальноосвітній програмі та суспільно-громадському житті школи; усунення матеріальних, світоглядних перешкод для спільного навчання всіх дітей; формування у школярів гуманістичного світогляду і цінностей цінностей, посилення ролі закладу освіти в їх соціалізації; реструктуризація підходів, трансформація теорій і практики організації освітнього середовища з метою забезпечення й прийняття розмаїття всіх учнів та їх неоднорідних освітніх потреб та інші [13].

На основі аналізу нормативних документів та сучасних досліджень сутності «інклюзія» в освітньому контексті як феномену вчені трактують по різному: поступове врахування відмінностей («інакшостей», унікальностей, «розмаїття») між учнями як потужного освітнього й розвивального ресурсу надання їм професійно-педагогічної фасилітаційної підтримки в навчанні і вихованні; рівне визнання безумовної цінності всіх без виключення дітей; передбачає усунення матеріальних (просторових, архітектурних, технічних), світоглядних (ціннісних) перешкод для спільного гармонійного навчання всіх дітей; сприяє формуванню у школярів гуманістичного світогляду й толерантного ставлення до багатоманітностей фізичного стану, гендерних особливостей, посилення ролі закладу освіти в їхній соціалізації; зумовлює суттєве зменшення ризику ексклюзії в освіті та підвищення активності участі дітей у загальноосвітній програмі, суспільно-громадському житті закладу освіти; передбачає трансформацію теорій і практики організації освітнього середовища з метою забезпечення й прийняття розмаїття всіх учнів та їх різних освітніх потреб.

Як вказано у Саламанкській декларації, що будь яка людина має право на задоволення освітніх потреб незалежно від її фізичної чи розумової достатності/недостатності [14].

Вчена І. Садова вивчивши закордонний досвід, репрезентувала унікальну модель реалізації інклюзії в освіті, що надає змогу на прикладі побачити алгоритм дій фахівців в даному напрямі. Модель вченої містить п'ять етапів, такі як: командна робота, співпраця педагогів, консультаційна робота, «паралельне» навчання, кооперативне навчання [13].

У Концепції розвитку інклюзивної освіти, що імplementована в 2011 році інклюзія потрактовується як системний та комплексний процес забезпечення рівноправного доступу до якісної освіти (на всіх ланках) дітям з особливими освітніми потребами шляхом конструювання системи їхнього навчання у закладах загальної середньої освіти на засадах використання особистісно-зорієнтованого навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчальної та пізнавальної діяльності учнів [7].

Розпочинаючи із 2000 років в Україні започатковано плідну роботу з приведення відповідності вітчизняної освітньої системи до європейських освітніх практик в контексті інклюзії. Прогресивним імпульсом стала спільна робота науковців та практиків Е.Данілавічюте, А.Колупаєвої, Ю.Найди, Н.Софій,

О. Таранченко та багатьох інших. У виданнях «Інклюзивна освіта» були враховані сучасні деінституалізаційні тенденції в освіті дітей з особливими потребами в Україні та висвітлено передовий міжнародний досвід. Наукові й методичні напрацювання вчених-практиків стали основою для зародження й реалізації наукового напрямку в теорії і методиці професійної освіти, – у наукових дослідженнях обґрунтовано сутність поняття «інклюзивне освітнє середовище».

Відповідно до Закону України «Про освіту», інклюзивне освітнє середовище потрактовується як сукупність організаційних умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей [3].

Отже, здійснивши аналіз нормативних джерел та наукових висновків сучасних дослідників, які вивчали сутність поняття «освітнє середовище» та визначали основні його компоненти ми можемо визначити структуру інклюзивного середовища закладу освіти. Таким чином, інклюзивне середовище закладу освіти є простором соціалізації дітей з різними можливостями здоров'я та особливостями їх розвитку, що можемо представити такими компонентами:

- змістово-методичний компонент – модифікована варіативна індивідуальна програма розвитку дитини, оптимістичність і гнучкість освітніх (навчальних, виховних, розвивальних) методик, форм, способів і засобів навчання;

- просторово-предметний компонент – організація безпечного освітнього середовища, що конструюється на засадах забезпечення безбар'єрного доступу всіх суб'єктів освітнього процесу до приміщення;

- комунікативно-організаційний компонент – особистісно-зорієнтована та професійно-забезпечена готовність педагогів до роботи в інклюзивному класі, комфортний розвивальний психологічний клімат у колективі, належне управління командною діяльністю фахівців із залученням різнопрофільних спеціалістів (медичних працівників, психологів, реабілітологів, фахівців з фізичної культури і спорту);

- інформаційно-технічний – відповідне забезпечення закладу освіти сучасними інформаційними системами та технічними засобами, що відповідають освітнім потребам усіх дітей

На думку В. Козулі, побудова інклюзивного освітнього середовища охоплює реформування освітнього процесу; розвиток сприятливого психологічного клімату в навчальному закладі і колективі; активізацію методичної підготовки фахівців освіти і варіативність; створення безпечного освітнього середовища для всіх учасників, що забезпечує їх повноцінну участь в освітньому процесі. Тобто, інклюзивне освітнє середовище повинно забезпечувати всім суб'єктам освітнього процесу рівні можливості для ефективного саморозвитку та передбачає розв'язання проблеми освіти дітей та молоді з особливими потребами завдяки адаптуванню освітнього простору до потреб кожного здобувача освіти [6].

На думку І. Малишевської, інклюзивне освітнє середовище - технологія інклюзивного навчання. Педагогиня визначає результат впровадження інклюзивної технології як успішна соціалізація дітей з особливими освітніми

потребами. За її твердженням, інклюзивне освітнє середовище має ґрунтуватися на принципах інклюзії, враховувати об'єктивні та суб'єктивні чинники продуктивного розвитку особистості в межах відкритої соціально-педагогічної системи, спрямовуватись на досягнення конкретної мети, що реалізована змістом інклюзивного навчання дітей з особливостями розвитку. Тобто, інклюзивне освітнє середовище повинно передбачати застосування інноваційних методик і засобів побудови освітнього процесу в умовах інклюзії [9].

Як зазначає педагогиня З. Шевців, в сучасних закладах освіти має бути зконструйовано повноцінне інклюзивне освітнє середовище, що й забезпечить органічне «включення» [16] дітей в освітній процес не зважаючи на ступінь їхньої «інакшості» за параметром здоров'я.

На нашу думку, розвитку сучасного інклюзивного освітнього середовища можна назвати: розуміння педагогами необхідності застосування різноманітних дидактичних підходів з урахуванням різних стилей навчання, темпераменту й індивідуальних особливостей різних категорій дітей; використання різних алгоритмів диференціації дітей за рівнем пізнавальної активності та навчальних перспектив; адаптування навчальних матеріалів. Тобто, інклюзивне освітнє середовище має забезпечувати життєвий простір, що забезпечує розвиток почуття власної гідності та впевненості у собі усіх учнів.

Хочемо зазначити, що концепція формування інклюзивного освітнього простору закладів освіти наголошує на провідній ролі саме педагогів а їхня професійна підготовка має бути відповідною.

М. Кальченко підкреслює, педагог має знати, що діти навіть із легкою формою церебрального паралічу особливо чутливі до ставлення відносно них; учні реагують на різні прояви їхньої поведінки; таких дітей легко образити, викликати у них невдоволення, страх чи негативну реакцію. Саме тому, зазначає вчений, педагоги повинні прагнути створити загальний безпечний простір, що буде враховувати своєрідності адаптації кожного учня (з особливими освітніми потребами та нормотипового) до наявних умов [5]. Відповідні педагогічні знання особливостей розвитку різних категорій дітей дозволить розробляти для них індивідуальні освітні траєкторії, не порушуючи загальної організації процесу навчання та логіки створення творчого процесу в універсальному освітньому середовищі школи. Тобто, компетентність в галузі інклюзивної освіти, передбачає наявність у педагога здатності вирішувати професійні завдання, враховуючи різні освітні потреби учнів, створюючи передумови для їх розвитку і саморозвитку [5].

Отже, саме від підготовленості педагога до роботи в системі інклюзивного навчання залежить успішність створення інклюзивного освітнього середовища. Інклюзивне навчання потребує значно вищого рівня підготовки педагогів, якісно високого професіоналізму як здатності збагачувати основи професійної діяльності новим змістом, педагогічної творчості, володіння не лише знаннями в галузі спеціальної педагогіки, а й здатністю застосовувати ці знання у непередбачуваних ситуаціях. Тобто, педагога із професійними здібностями, які

передбачають системний цілісний досвід вирішення життєвих і професійних проблем. Тобто, досягнення професіоналізму педагога у галузі інклюзивної освіти, що передбачає формування інклюзивної компетентності й дозволяє педагогу ефективно вибудовувати професійної діяльності в умовах інтегрованого навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Педагогиня З. Ленів зазначає, що спеціальні професійні вміння педагогів в закладах інклюзивної освіти передбачають: здатність до належного оцінювання особливих освітніх потреб і можливостей учнів; здатність до адаптації та модифікації змісту навчальних планів і програм; здатність до урахування «індексу інклюзії» (внутрішньо-шкільного моніторингу); підготовленість до здійснення корегувально-виховної роботи з дітьми; готовність до планування та реалізації спільної діяльності фахівців різного профілю (медичного, лікувально-оздоровлювального, фахівців із фізичного виховання і спорту) і батьків; прагнення до використання додаткових інноваційних технологій навчання; прагнення застосовувати інноваційні технології навчання в процесі роботи [8].

Професійний профіль інклюзивного педагога, що розроблений Європейським агентством з дослідження особливих потреб та інклюзивної освіти у межах міжнародного проєкту «Освіта вчителів для інклюзії» («Teacher Education for Inclusion» (TEI4I)) ґрунтується на чотирьох групах цінностей, кожна із яких відповідає визначеним компетентностям (знанням, ставленням, звичкам), які мають бути сформовані у педагогів, які працюють в системі інклюзивної освіти. Значущими основами Профілю визначено:

- беззаперечне цінування різноманіття – усі учні відрізняються один від одного, і саме слід використовувати як ресурс в освітньому процесі (необхідні компетентності: впевнене розуміння сутності і параметрів інклюзивної освіти; усвідомлення сутності дитячого різноманіття);

- взаємодія з іншими учасниками освітнього процесу – командна робота – як значущий аспект професійної діяльності педагогів (необхідні компетентності: уміння взаємодіяти з батьками/опікунами учня; продуктивна співпраця з іншими фахівцями освітньої галузі (спеціалістами в медичній галузі, фахівцями з фізичної культури і спорту));

- педагогічна підтримка всіх учнів – впевненість у тому, що кожен учень може досягти значних освітніх і особистісних результатів (необхідні компетентності: увиразнення академічного, практично-прикладного, соціального та емоційного компонентів навчання для всіх учнів; застосування дієвих підходів до роботи в різнорівневих класах);

- персональний професійний розвиток – особистісна відповідальність за власний професійний розвиток та підвищення кваліфікації у педагогічній галузі (необхідні компетентності: здатність до професійної рефлексії та наявність професійного світогляду, прагнення до професійної самоосвіти) [11].

Як зазначає Т. П'ятакова, формування інклюзивної компетентності педагога передбачає: 1) здатність бачити, розуміти психолого-педагогічні закономірності й особливості вікового та індивідуального (фізичного, психофізичного,

психоемоційного) розвитку дітей з особливими освітніми потребами та оперувати ними у ході організації освітнього процесу в умовах інклюзії; 2) здатність застосовувати різні алгоритми педагогічної взаємодії між усіма суб'єктами освітнього процесу; 3) уміння добирати оптимальні способи організації інклюзивного навчання, проєктувати освітній (виховний, розвивальний) процес для спільного навчання дітей з особливими освітніми потребами і без них; 4) здатність використовувати весь спектр ресурсів і можливостей закладу освіти для повноцінного розвитку дітей з особливими потребами та дітей з нормативним розвитком; 5) уміння конструювати середовище, що сприяє корекції і всебічному розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії; 6) прагнення проєктувати власний професійний саморозвиток в галузі освіти, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії [12].

Подібної думки дотримується А. Василюк, визначаючи інклюзивну компетенцію учителя як віддзеркалення системи функцій, що реалізуються в освітньому процесі та визначає такі:

- навчально-виховну (передбачає надання освітніх послуг школярам в спеціально створеному середовищі – інклюзивному класі, створення навчально-виховних ситуацій «оптимізму» і впевненості у власних освітніх, пізнавальних і особистісних можливостях силах. Це сприяє розвитку дітей з особливими освітніми потребами та оптимізації їхнього психоемоційного стану, забезпечує фасилітаційно-педагогічний супровід, позитивно впливає на соціальну адаптацію «розмаїтих дітей»;

- конструктивно-комунікаційну (передбачає розроблення, планування, організацію й проведення професійної соціально-педагогічної діяльності в умовах інклюзивного навчання шляхом накреслення адекватної мети освітнього процесу, врахування різноманітних навчальних потреб учнів, варіювання організаційних форм, дидактичних методів і засобів навчання, здатність координувати конструктивну взаємодію з усіма суб'єктами освітнього процесу з метою продуктивного відтворення системи інклюзивного навчання);

- аналітично-корегувальна (передбачає оволодіння спеціальними знаннями, вміннями і навичками, що необхідні для здійснення інклюзивної діяльності, спроможність адекватно оцінювати педагогічні ситуації й ухвалювати відповідні рішення, здатність до адекватних діагностувальних і моніторингових процедур у ході інклюзивного навчання) [2].

На думку вчених І. Ніколаєску, О. Міхальчук, Ю. Нікітської інклюзивна компетентність - це «оволодіння мистецтвом інклюзивної освіти», що забезпечує широку палітру можливостей модифікувати зміст, методику й технологію, весь арсенал засобів навчання з урахуванням індивідуально-умовлених освітніх потреб і пізнавальних можливостей учнів [10].

Висновки. Отже, інклюзивна компетенція – це комплексне утворення характеру особистості й професійно-зорієнтованого змісту, що вибудовується на основі професійних знань з інклюзії, спеціальних інклюзивних умінь, свідомого

прагнення на рівні світоглядних переконань (толерантність, відкритість до різноманітності, емпатійність) впроваджувати технології й методики інклюзивного навчання. Інклюзивна компетентність сучасного педагога є детермінантом здійснення педагогом професійних функцій в умовах інклюзивного освітнього середовища закладу освіти.

Список використаних джерел

1. Андрійчук Н. М. Інклюзивна освіта в сучасній гуманітарній науці: понятійно-категоріальний апарат. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія : Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики, 2016. № 26. С. 3–7.
2. Василюк А. С. Інклюзія як простір для розвитку чи ризик маргіналізації учня? Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами : збірка матеріалів IV всеукраїнські науково-практичні конференції. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського. 2020. С. 138–141.
3. Закон України «Про освіту». № 2145–УІІ. ст. 380. (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 25.01.2025).
4. Індекс інклюзії. URL: <https://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/IndexForInclusion.pdf> (дата звернення 25.01.2025).
5. Кальченко Л. В. Формування інклюзивної компетентності викладачів як чинник розвитку соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами. Соціально-педагогічна робота в закладах освіти інклюзивної орієнтації: тези доповідей ІХ всеукраїнської науково-практичної конференції. Хмельницький: Хмельницький інститут соціальних технологій Університету, 2016. С. 89–97.
6. Козуля В. Інклюзивне освітнє середовище : сутність та особливості. Молодь і ринок, 5 (184). 2020. С. 131–136.
7. Концепція розвитку інклюзивної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/npra/prozatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (дата звернення 25.01.2025).
8. Ленів З.П. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. № 28. С. 119–125.
9. Малишевська І. А. Інклюзивне освітнє середовище: генеза поняття. Особлива дитина: навчання і виховання. 2016. № 3. С. 19–26.
10. Ніколаску І. О., Михальчук О. О., Нікітська Ю. М. Формування інклюзивної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти. Імідж сучасного педагога. 2023. № 3 (204). С. 87–90.
11. Профіль інклюзивних учителів. URL: <https://www.european-agency.org/sites/default/files/Profile-of-Inclusive-Teachers.pdf> (дата звернення 25.01.2025).

12. П'ятакова Т. С. Розвиток інклюзивної компетентності вчителя : швейцарський досвід. *Studies in Comparative Education*, 2013. № 1. С. 18–21.
13. Садова І. І. Інклюзія у закладах загальної середньої освіти України: тенденції розвитку : монографія. Дрогобич : Посвіт. 2020. 447 с.
14. Саламанська декларація та рамки дій щодо осіб з особливими освітніми потребами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text (дата звернення 25.01.2025).
15. Уебстер Н. Новий універсальний словник Вебстера. New York. : Published by s. Converse, 620. (Uebster, N. Novyi universalnyi slovnyk Vebstera (avt.-uporiad) – New York. : Published by s. Converse, 2000. 620 p.
16. Шевців З. М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу: монографія. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. 384 с.

ВИБРАНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Стасів Наталія

к. ф.-м.наук, доцент

Рип'як Наталія

магістерка

Факультет початкової освіти та мистецтва

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка, Україна

Використання ігор і ігрових ситуацій є в умілих руках тим засобом, який може збагатити процес навчання і виховання молодших школярів яскравими емоціями, зняти протидію двох важливих пружин розвитку особистості - "хочу" і "треба". Особливо це необхідно в складний період переходу дитини від дошкільного дитинства до нової соціальної позиції школяра, коли прагнення до ігрової діяльності є важливою потребою його розвитку.

Сучасна дидактика залишає за дитиною право на гру в школі і розглядає її як один з показників відповідності навчання віковим можливостям учнів [1; 4].

Особливо потрібні і навіть необхідні ігрові прийоми в навчанні шестирічних школярів, коли становлення навчальної діяльності проходить при слаборозвинутих процесах сприймання, пам'яті, уваги [1-3].

Засвоєння навчального матеріалу потребує багаторазових вправ, але дитині для цього не вистачає вольових сил. Тоді гра, загострює протікання психічних процесів, реалізує мету значно швидше і міцніше, ніж який-небудь педагогічний засіб. У грі вчитель нав'язливо розвиває інтелект дитини, здійснює морально-